Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto hallintovaliokunnalle – VNS 6/2025 vp Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) lausuntoa Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta. STM kiittää sisäministeriötä selonteon valmistelutyöstä. STM:n edustaja on ollut mukana selonteon valmistelun poikkihallinnollisessa asiantuntijaryhmässä.

Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Suomi on turvallinen maa, jossa yhteiskunnallinen luottamus on korkea ja viranomaisiin luotetaan. Samalla turvallisuusympäristö on muuttunut pitkään ja perusteellisesti, mikä korostaa arjen turvallisuuspalvelujen merkitystä ja siviiliyhteiskunnan henkistä kriisinkestävyyttä.

Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat keskeisen osan sekä sisäistä turvallisuutta että kokonaisturvallisuutta. Ne vahvistavat yhteiskunnan kriisinkestävyyttä, varautumista ja puolustuskykyä kaikissa oloissa. Erityistä painoarvoa on annettava varhaiselle tuelle, mielenterveys- ja päihde- ja riippuvuuspalvelujen saatavuudelle, tietoturvan varmistamiselle, kriittisen infrastruktuurin suojaukselle sekä kansalliselle johtamiselle. Lisäksi on huomioitava Puolustusvoimien ja Naton tukeutuminen siviiliterveydenhuoltoon sekä ensihoidon merkitys turvallisuuden varmistamiseksi sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.

Selonteossa todetaan, että oikein ajoitetuilla ja koordinoiduilla toimenpiteillä voidaan ehkäistä nuorten väkivaltaista käyttäytymistä ja katujengirikollisuutta. Nuorisorikollisuuden vähentämisessä ratkaisevaa on varma ja johdonmukainen rikosoikeudellinen reagointi sekä sosiaalityöhön perustuvat interventiot, kuten koulutus-, mielenterveys- ja asumistuki. Sosiaalityön keinoin voidaan vaikuttaa nuorisorikollisuuden juurisyihin. Varhainen tuki perheille ja lapsille on keskeistä, sillä läheiset perhesuhteet ja kiinteät ihmissuhteet suojaavat nuorta rikoskäyttäytymiseltä.

Kuten selonteossa todetaan, kriittisen infrastruktuurin suojaaminen edellyttää ajantasaista lainsäädäntöä, ja CER-direktiivin kansallinen toimeenpano tähtää yhteiskunnan kriittisten palvelujen häiriönsietokyvyn parantamiseen. On tärkeää tunnistaa, että myös sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnot, kuten sairaalat, sosiaali- ja terveyskeskukset ja ensihoidon yksiköt ovat osa kriittistä infrastruktuuria. Palveluiden ja fyysisten toimipisteiden lisäksi sote-järjestelmän kansallinen johtaminen ja yhteistyöalueiden (YTA) valmiuskeskusten tilannekuva ovat kriittisiä toiminnallisia rakenteita. Hiljattainen lainsäädännön muutos toi Suomeen sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen valmiusryhmän, joka tukee johtamista vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kriittisen infrastruktuurin suojauksen osalta on tärkeää huomioida myös tietoliikenteeseen ja tietojärjestelmiin liittyvien teknisten tilojen fyysinen suojaustaso ja henkilöstöön liittyvien riskien minimointi.

Valmiusjohtaja Pekka Tulokas, STM Valmiusyksikkö

Ylilääkäri Sanna Hoppu, STM Valmiusyksikkö